

LE MONDE

diplomatique

24

Den femte sesongen av tv-serien 24 starter nå på tv2. Det er en særdeles kommersiell serie, med tvilsomme moralske implikasjoner.

Se side 13

SLAVOJ ŽIŽEK

LE MONDE diplomatique

KANDINSKY I LONDON

Både Wassily Kandinsky og Arnold Schönberg redefinerte og brøt ned århundrelange konvensjoner. side 9

LITTERATURMUSEUM

Arkitekten David Chipperfield bygger Tysklands nye templer. Han har blitt skjelt ut som «pinglete ruin-romantiker». Side 16

JENTER UØNSKET?

I en tredel av verdens befolkning, Kina og India, er det en mangel på kvinner. Konfutsianismen foretrekker i stor grad sønner, og buddhismen er mer tolerant overfor abort. side 10

11. September – en innsidejobb?

9/11TRUTH: I USA er stadig flere amerikanere overbevist om at myndighetene skjuler sin deltakelse i katastrofen 11. September. Vitneutsagn som i flere år var hemmeligstemplet viser nå at det kan ha vært en kontrollert nedrivning som fant sted. USAs regjering hadde lenge ventet på en slik hendelse – slik det republikanske dokumentet *Rebuilding America's defenses* fra 2000 påpeker. Organisasjonen *9/11Truth* mener det er sannsynlig at USA arrangerte en slik katastrofe for å skaffe påskudd til å invadere Irak og Afghanistan, samt legge begrensninger på borgerrettighetene i USA med innføringen av The Patriot Act. Det er nå dessuten kommet fram at USAs øverste militærledelse i 1962 laget en plan for et arrangert angrep på amerikanere, deriblant å skyte ned et passasjerfly, for så å legge skylden på Kuba. Så hvorfor skulle det samme være utelukket i dag? Mange mener også at pakistansk etterretning samarbeidet med CIA og Al-Qaida, fordi de overførte betydelige pengesummer til flykaprer Mohammed Atta i dagene før 11. September. De hadde til og med Bin Laden under oppsikt da han ble behandlet på et militærstasjonshus i Peshawar i Pakistan i september 2001.

KIM BREDESEN

Journalist for Le Monde diplomatique.

For de fleste ville det være underlig om ikke et sammenstøt med et passasjerfly skulle være nok til at en skyskraper raste sammen. Det var derfor få som var i tvil om hva som rammet Tvingtårnene den 11. september 2001, og hvem som var gjerningsmennene. I årene som har fulgt har imid-

lertid en rekke enkeltpersoner og grupperinger, både i Nord-Amerika og Europa, begynt å tvile på om dette nødvendigvis medfører riktighet. For dem er det en rekke paradoksale omstendigheter ved angrepene som ikke gir mening i forhold til hvordan de er forklart av amerikanske myndigheter og granskingskommissjonen som er utnevnt av Kongressen.¹ En viktig årsak til denne

tvil er at det finnes vitner og deltakere i dramaet rundt 11. September som beskriver hendelser som ikke stemmer med hva som skjedde i den offisielle historien.² Et eksempel er tilskuere som hørte og så noe de mente var *eksplosjoner* rundt Tvingtårnene før de ble truffet av flyene. Politimenn mente det så ut som «planlagt implosjon».³ Brannmannen

Richard Banaciski rapporterte om at «det var en eksplosjon [i det sørlige tårnet]. Det så ut som om når de detonerer bygninger. Det så ut som om de fant sted hele veien rundt som et belte, alle eksplosjonene». Assisterende brannkommisjoner Stephen Gregory hevdet følgende: «Jeg så gjentakende lysglimt på den nedre delen av bygningen. Du vet, som når de river ned et bygg?»⁴

Et annet kontroversielt vitneutsagn kom fra rengjøringsassistenten William Rodriguez som jobbet i Nordtårnet den 11. september. I et intervju med *New York Magazine*⁵ hevder han at han først hørte en stor eksplosjon da han befant seg i kjelleren i skyskraperen og var vitne til at det dukket opp rammede med skinnnet brent av armene fra heissjakten. Etter eksplosjonen i kjelleren hørte han en ny ovenfra. Det var et Boeing 767. Williams var den siste levende personen som ble reddet ut av branntomten ved World Trade Center. Han ble regnet som en helt og fikk besøke Det hvite hus og president George Bush. Senere, da han forsøkte å viderefremme historien om eksplosjonen i kjelleren, ble han avvist av amerikanske myndigheter. Nå har han anlagt en sak mot de samme myndighetene under RICO-stuttutten, en lovgivning som egentlig er beregnet for å tiltale mafiafamilier.

FORUTEN VITNEUTSAGN som beskriver en kontrollert nedrivning av Tvingtårnene med eksplosiver, mener kritikere av Bush-administrasjonen at det finnes flere omstendigheter rundt 11. September som gir rimelig grunn til mistanke om at den offisielle historien ikke er korrekt. Et faktum er at ingen av de fire kaprede flyene ble avskåret av jagerfly. At dette ikke skjedde, kombinert med at mesteparten av luftstyrken var opptatt med militærøvelser, har gitt grobunn for mistanken om at det ble gitt ordre om «stand-down» av det amerikanske luftforsvaret, slik at terrorangrepene på denne måten kunne foregå uhindret.⁶ En annen mistenkelig omstendighet er at WTC 7, også kjent som bygning 7, som var en 47-etasjes skyskraper raste sammen uten å ha blitt truffet av noe fly. Derimot er bygningene som stod ved siden av fremdeles intakte.

Når det gjelder forhåndsvarsling av angrepene har det vakt oppsikt at det har blitt

hevdet at NSA lyttet på samtaler sommeren 2001, i sanntid og med full oversettelse, mellom Mohammed Atta og Khalid Shaikh Mohammed. I en av samtalene hadde Atta angivelig gitt Mohammed grønt lys for angrepene, og NSA burde derfor vært informert i forkant.⁷

I forhold til etterforskning som kunne ledet til pågrep av flykaprerne hevder FBI-agent Colleen Rowley at FBIs ledelse med hensikt forhindret hennes etterforskning av Zacarias Moussaoui – da han befant seg på en flyskole i Minneapolis. Dette gjorde de til tross for at de hadde mottatt advarsler fra fransk etterretning. Hvis FBI hadde tillatt etterforskningen mener Rowley at de kunne avslørt planene til både Moussaoui og flere andre kaprere som befant seg på flyskoler.⁸ At pakistansk etterretning (ISI) overførte betydelige pengesummer til Mohammed Atta i dagene før 11. september mener enkelte er et bevis på samarbeid mel-

lom ISI, CIA og Al-Qaida.⁹ Det kan også virke mistenkelig at George Bush har konstatert at amerikanske myndigheter har trappet ned jakten på Osama bin Laden, den hovedmistenkte bak 11. September. General Richard Myers uttalte også at krigen i Afghanistan ikke handlet om å finne bin Laden.¹⁰ En tidligere CIA-agent, Gary Berntsen, har dessuten hevdet at Bush-administrasjonen lot bin Laden slippe unna da han var innesperret i en lomme i Tora Bora-fjellene i Afghanistan i 2001.¹¹ Det er også kjent at amerikansk etterretning visste godt hvor bin Laden befant seg allerede i juli 2001 da han ble behandlet for en nyresykdom på et amerikansk sykehus i Dubai, De forente arabiske emirater.¹² Få måneder senere, i september, mottok han også behandling på et militærstasjonshus i Peshawar i Pakistan under oppsikt av pakistansk

fortsetter side 4-5

NATURALISERING AV FLYKTNINGER

Palestinerne i Libanon – de som historien glemte

LIBANON: Det er rundt 400 000 palestinske flyktninger i Libanon – hvorav halvparten bor i det dusin flyktingleire som er spredt utover landet. Disse palestinerne følte seg «glemt» i Oslo-avtalen fra 1993. 60 prosent av disse palestinske flyktingene lever under fattigdomsgrensen, og arbeidsledigheten er på 70 prosent. Inntil nylig ble palestiner nektet å arbeide i 72 typer yrker utenfor leirene. Det er fremdeles yrkesforbud for palestiner som har utdannet seg innen medisin, juss og arkitektur. Det er ikke rart det hersker et ustabil klima i Libanon.

MARINA DA SILVA

Utsendt journalist

Attentatet i det sørlibanesiske hovedsetet Saida den 27. mai mot lederen i den palestinske gruppen av Islamsk Hellig krig, Mahmoud Al-Majzoub, og hans bror, bidro til å forsterke det herskende ustabile klima i Libanon. Dagen etter gikk til og med den israelske hæren til bombeangrep som man ikke hadde sett maken til siden hærens tilbaketrekking fra Libanon 25. mai 2000. Bombingen foregikk i grensestrøkene i Bekaa-dalen og dessuten i nærheten av Beirut.

De fleste har lenge vært utelatt fra det historiske bildet og fra forhandlinger. Mesteparten av sitt liv har de bodd i flyktingleire. Nå opplever de nok en gang at de kastes fram i forgrunnen på den politiske scenen. Her forsøker de å gjøre gjeldende sin rett til å vende hjem – en rett som de aldri har gitt avkall på.

«Flyktingleirene, særlig Ein el-Helweh, blir ofte framstilt i internasjonal og nasjonal presse

som områder uten rettigheter der det bor islamske fundamentalister og kriminelle,» kritiserer Khadda. «Men det er jo vi som utgjør leiren. Det vil si mer enn 45 000 mennesker som er knyttet til hverandre på grunn av felles identitet og historie; ikke de få uregjerlige som knapt teller 200. Disse er dessuten et produkt av usikkerhet og av den politiske blindveien vi befinner oss i.» Khadda er den første til å uttrykke sin frykt for den spente situasjonen og de væpnete konfliktene som saboterer leiren. Leiren ligger i utkanten av Saida og er den største i Libanon. Khadda bestemte seg til slutt for å bosette seg på utsiden og risikerte dermed hele familielivet. For hennes mann driver en butikk i leiren og har blitt værende der. I tillegg drar barna tilbake til leiren hver helg. Likevel er det ikke sammenstøtene som tærer mest på Khadda. Det er kvellingen av Ein el-Helweh, og elendigheten som man ser i de trange, skitne gatene med falleferdige hus. Alt dette gir næring til leirens islamisering.

ET VEISKILLE KOM i 1982 med den israelske invasjonen og da PLO (Den palestinske frigjøringsorganisasjonen) ble tvunget til å forlate Libanon. Faktisk sysselsatte PLO nesten 65 prosent av palestinerne i Libanon og bidro økonomisk til utdanning og sanitære forhold. Dette stod også til rådighet for de

dårligere stilte lag i hele den libanesiske befolkning. Palestinerne i Libanon følte seg i tillegg «glemt» i Oslo-avtalen fra 1993 ettersom PLO hadde konsentrert alle sine diplomatiske krefter på Vestbredden og i Gaza. Foruten at støtten fra givrelandene ble forbeholdt disse områdene, ble det dessuten kuttet drastisk i støtten fra United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNWRA – hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger)², fra FN og fra internasjonale NGO-organisasjoner. Leirene ble kraftig berørt av krigen og av de økonomiske problemene, og ble områder for tilbaketrekking.

De islamistiske organisasjonene, hovedsakelig Islamsk hellig krig og Den Islamske Motstandsbevegelsen (Hamas), visste å rette seg mot de dårligste stilte lag i befolkningen og dekket det skrikende behovet for materiell bistand. Hamas dro også nytte av raseriet som ble utløst da 415 palestinerne tilknyttet organisasjonen ble deportert til Sør-Libanon desember 1992. Dessuten av raseriet fra praksisen med «utenrettslige drap», særlig drapet av sjeik Yassin i mars 2004 og av Abdelaziz Al-Rantissi måneden etter. Al-Rantissi ser man ennå avbildet overalt. Med seieren ved valget til den palestinske lovgivende forsamling januar 2006, befester Hamas sin stilling også i Libanon.

UMM FADI ER tilknyttet PFLP og sier hun er like overrasket «som alle andre». Valgresultatet gledet henne stort og betegner det hun kaller et valg «mot korrupsjon og for palestinske rettigheter, deriblant retten til å vende tilbake». I likhet med mange andre kjenner hun seg ikke lenger igjen i Ein el-Helweh. Her var det hun fødte sine barn, men i en periode da leirene representerte politisk aktivitet og opprettelsen av et palestinsk samfunn i eksil: «I dag lever folk som gisler til kampinnstilte politiske milits-

grupper. Dødsfall skjer jevnlig og folk er redde. Men de vil ikke dra heller, fordi leiren er et kollektiv og symboliserer ennå det å vente på tilbakevendingen og kampen for våre rettigheter.» Den 1. mai ble et Fatah-medlem drept av en islamsk fundamentalist fra gruppen Usbat al-Ansar (Liga av partisaner, en salafistgruppe som skal ha bånd til Al-Qaida)³. Drapet fører seg inn i rekken av en allerede lang liste. Sammenstøtene er både politiske og kriminelle, og gjelder ikke bare interne stridigheter. Det er en del av en strategi for å forsterke den spente situasjonen – manipulert av diverse hemmelige tjenester – og tilsvarer det virkelige bildet av situasjonen. For Ein el-Helweh er ennå symbolet på den politiske leiren hvor alle de palestinske partiene har en posisjon, og framstår som hovedstaden for palestinerne i eksil.

«Leiren er et kollektiv og symboliserer ennå det å vente på tilbakevendingen og kampen for våre rettigheter.»

Umm Fadi

«Det er en følsom sak,» sier Abu Ali Hassan nokternt. Han er tidligere leirleder i Ein el-Helweh. Nå befinner han seg i Mar Elias, en liten leir i Beirut med hovedsakelig kristne palestiner. Her er han ansvarlig for forholdet til de politiske partier i Libanon: «FN-resolusjon 1559 vedtatt september 2004 etter press fra Frankrike og USA om å avvæpne palestinske organisasjoner, er på dagsorden i det

politiske liv i Libanon.⁴ Den nasjonale samlingsregjeringen i Beirut opprettet en kommisjon med ansvar for å forhandle fram avvæpningen av basene som har etablert seg utenfor leirene. Dessuten skulle kommisjonen sørge for reguleringen av våpen i selve flyktingleirene. Vi arbeider for skape en enhetlig delegasjon. Dessuten arbeider vi for at denne saken ikke skal bli behandlet i bare et sektorielt perspektiv, men at resultatene bidrar til å videreutvikle våre politiske rettigheter og til å utbedre de humanitære forholdene i leirene.»

DEN 16. MAI 2006 gjenåpnet PLO sitt representasjonskontor i forstaden Jnah sør for Beirut. Dette er et sterkt politisk signal ifølge Fatah-leder Abbas Zaki som også leder kontoret. «Regjeringen vil ikke bruke makt i dette spørsmålet. Det som framfor alt skaper vanskeligheter, er den israelske hærs tilstedeværelse i et dusin baser spredt i Bekaa-dalen og i kyststrøkene ved Nahme, 15 km sør for Beirut.» Uttalelsene til presidenten for de palestinske selvstyremyndighetene, Mahmoud Abbas, under hans besøk i Paris oktober 2005, ble dårlig mottatt i et slikt ustabil klima. Han erklærte at palestiner som bodde i Libanon måtte «føy seg etter loven» og at de var der som «gjester».

Libanesiske aviser rapporterer jevnlig om militante palestiner fra Syria som infiltrerer via den østlige delen av Bekaa-dalen. Dette førte til at den libanesiske hæren stengte et førtalls illegale grensepasseringer mellom Libanon og Syria. Dessuten styrket hæren grepet om de palestinske organisasjonene med bånd til prosyriske organisasjoner som var stasjonert i Damaskus, deriblant PFLP-GC, Fatah-Intifada (en Fatah-fraksjon ledet av Abu Moussa) og Al-Saika (en palestinsk forgreining av Ba'th-partiet

fortsetter side 3